

Heel Holland zakt!

De problematiek van de bodemdaling

De bodemdaling komt de komende jaren steeds meer op de agenda te staan bij waterschappen, gemeenten en provincies. De vraag is hoe de verschillende CDA-fracties met deze problematiek omgaan. De problematiek wordt onderkend, maar tegelijkertijd zijn veel CDA'ers huiverig voor het uitvoeren van kostbare ineffektieve maatregelen en maatregelen die de veehouderij verder in het nauw brengen. De problematiek is echter intens: in een aantal gebieden in West- en Noord-Nederland daalt de bodem sneller dan de wereldwijde stijging van de zeespiegel. De gemeenten zijn door de maatregelen uit het zogenoemde Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie inmiddels verplicht om de komende twee jaar een stresstest doen om knelpunten op het gebied van onder meer wateroverlast in kaart te brengen. Ook de bodemdaling komt daarbij aan de orde.

Wim Zwanenburg

Voorzitter van de CDA-fractie in het Algemeen Bestuur van waterschap Amstel, Gooi en Vecht en lid van de redactie van Bestuursforum

Deltares, TNO-GDN en Wageningen Environmental Research hebben recent gezamenlijk een Klimaateffectatlas ontwikkeld met nieuwe bodemdalingskaarten die tot in detail – 100 bij 110 meter – voor de periode laten zien hoeveel de Nederlandse bodem de komende decennia bij ongewijzigd beleid gaat dalen. Van West-Nederland is de problematiek wel bekend, maar met de nieuwe kaarten is zien dat de bodem in Groningen en Friesland evenveel kan gaan dalen als in het westen, met name door drooglegging van veengebieden en door aardgaswinning. Een dalende bodem betekent dat overstromingen zich over een groter gebied kunnen uitstrekken, dieper zijn en langer duren. In ons land neutraliseren we dat risico met excellent waterbeheer, maar het is natuurlijk de vraag hoe ver je wilt gaan.

Vicieuze cirkel

Een dalende bodem, met name in de veenweidegebieden betekent ook dat het peil van het grondwater moet worden verlaagd, om de landbouw, met name de veehouderij te faciliteren. Het inklinken van de bodem zorgt naar de opvatting van veel bestuurders en beleidsmakers voor een kostbare vicieuze cirkel. De bodem zakt, daardoor moeten we dieper water wegpompen, en zodoende zakt de bodem nog meer. Ook komt er door het inklinken van de veengrond jaarlijks een enorme hoeveelheid CO₂ vrij, draagt de bodemdaling bij aan een slechtere waterkwaliteit en zijn er enorm hoge kosten voor beheer en onderhoud van de infrastructuur.

In de waterschapsbesturen neemt de druk om maatregelen te treffen om de bodemdaling tegen te gaan toe. De problematiek is niet tot het landelijk gebied beperkt, want naast overstromingen is schade aan ondergrondse leidingen en fundamenten van woningen een tweede belangrijk risico van bodemdaling en deze problematiek is ook in stedelijk gebied intens. In veel waterschappen zijn er voor de huidige bestuursperiode onderhandelingen geweest voor de vorming van een dagelijks bestuur en voor een coalitieprogramma. In mijn eigen waterschap, Amstel, Gooi en Vecht, hebben we nog in het coalitieprogramma vastgelegd dat bestaande functies (in de Ruimtelijke Ordening) het uitgangspunt zijn. De aanwezige ruimtelijke functies worden zo optimaal mogelijk gefaciliteerd. Daar waar het faciliteren van ruimtelijke functies in bepaalde gebieden vanwege de natuurlijke gesteldheid van de bodem niet meer mogelijk is, stelt waterschap AGV op basis van een besluit van het Algemeen Bestuur, een functiewijziging voor die gebieden voor aan provincie en/ of gemeente. Maar de roep om een 'toekomstbestendig' peilbeheer, waarmee de bodemdaling wordt afgeremd wordt steeds luider. Het vraagstuk bodemdaling in het Groene Hart zorgt voor een spanningsveld in relatie tot een rendabel agrarisch gebruik van de gronden en de landschappelijke en ecologische waarden. Vernatting van de veenbodem remt de bodemdaling, maar zet de rentabiliteit van de melkveehouderij onder grote druk.

Reageren op dit artikel?
wimzwanenburg@hotmail.com

Onderzoek naar nieuwe oplossingen

De waterschappen in West-Nederland, waaronder AGV, doen verder onderzoek naar nieuwe technieken (onder meer onderwaterdrainage) die de bodemdaling beperken en het veenweidelandschap behouden. De provincies en de waterschappen in het Groene Hart werken samen met het Innovatiecentrum Veenweidegebied en het Kennistransfercentrum in Zegveld. Zo wordt bekeken of we met een alternatieve veeteelt en andere soorten koeien kunnen fokken met een lager lichaamsgewicht, maar dezelfde of een hogere vet- en eiwitproductie. De verwachting is dat door het lagere lichaamsgewicht met de Jersey beweid kan worden op percelen met een hogere grondwaterstand dan met de Holstein Friesian.

In mooie perspectiefnota's wordt gesteld dat de bodemdaling geremd kan worden. Maar hoe, daarover tasten we nog in het duister. Het zal de provincies en andere overheden veel geld gaan kosten indien de veehouders uitgekocht moeten worden om nog meer waterrijke gebieden tot stand te brengen. Over de problematiek in de stedelijke gebieden, de schade aan huizen en andere gebouwen, heb ik het dan nog niet gehad ... Volgens Deltares kost het herstellen van funderingen de komende 20 jaar meer dan 40 miljard euro. Het zinken van het land heeft zo zijn prijs. Of malen we door? Opdracht voor bestuurders is wel om te zoeken naar reële economisch rendabele, alternatieven voor het grondgebruik die de bodemdaling remmen. •